

CARTA EUROPEANA A AUTONOMIEI LOCALE*

Preambul

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentei Carte,

Considerând că scopul Consiliului Europei este de a realiza o uniune mai strânsă între membrii săi, pentru a ocroti și pentru a promova idealurile și principiile care reprezintă patrimoniul lor comun;

Considerând că unul dintre mijloacele prin care se atinge acest scop este încheierea de acorduri în domeniul administrativ;

Considerând că autoritățile publice locale reprezintă unul dintre principalele fundamente ale oricărui regim democratic;

Considerând că dreptul cetățenilor de a participa la rezolvarea treburilor publice face parte din principiile democratice comune tuturor Statelor membre ale Consiliului Europei;

Convins că, la nivel local, acest drept poate fi exercitat în modul cel mai direct;

Convins că existența autorităților administrației publice locale împuternicite cu responsabilități efective permite o administrație, în același timp, eficientă și apropiată de cetățeni;

Conștiente de faptul că apărarea și întărirea autonomiei locale în diferitele țări ale Europei reprezintă o contribuție importantă la edificarea unei Europe fondate pe principiile democrației și ale descentralizării puterii;

Afirmând că aceasta presupune existența de autorități ale administrației publice locale înzestrate cu organe decizionale, constituite democratic și beneficiind de o largă autonomie în ceea ce privește competențele, modalitățile de a le exercita și mijloacele necesare pentru îndeplinirea misiunii lor,

Au convenit asupra celor ce urmează:

Articolul 1

Părțile contractante se angajează să se considere legate de articolele următoare, în modalitatea și în măsura prevăzute la art. 12 din prezenta Cartă.

PARTEA I

Articolul 2

Fundamentarea constituțională și legală a autonomiei locale

Principiul autonomiei locale trebuie să fie recunoscut în legislația internă și, pe cât posibil, în Constituție.

* Adoptată la Strasbourg la 15 octombrie 1985, a intrat în vigoare la 1 septembrie 1988. Moldova a semnat Carta la 2 mai 1996, a ratificat-o la 2 octombrie 1997 și a intrat în vigoare la 1 februarie 1998.

Articolul 3

Conceptul de autonomie locală

1. Prin autonomie locală se înțelege dreptul și capacitatea efectivă ale autorităților administrației publice locale de a soluționa și de a gestiona, în cadrul legii, în nume propriu și în interesul populației locale, o parte importantă a treburilor publice.

2. Acest drept se exercită de consilii sau adunări, compuse din membri aleși prin vot liber, secret, egal, direct și universal, care pot dispune de organe executive și deliberative care răspund în fața lor. Această dispoziție nu aduce atingere, în nici un fel, posibilității de a recurge la adunări cetățenești, referendum sau orice altă formă de participare directă a cetățenilor, acolo unde aceasta este permisă de lege.

Articolul 4

Întinderea autonomiei locale

1. Competențele de bază ale autorităților administrației publice locale sunt prevăzute de Constituție sau de lege. Totuși, această dispoziție nu împiedică atribuirea unor competențe autorităților administrației publice locale, în scopuri specifice și în conformitate cu legea.

2. Autorităților administrației publice locale le este recunoscută, în cadrul legii, capacitatea deplină de a-și exercita inițiativa în toate domeniile ce nu sunt excluse din cadrul competențelor lor sau care nu sunt atribuite unei alte autorități.

3. Exercițiul responsabilităților publice trebuie, de manieră generală, să revină, de preferință, acelor autorități care sunt cele mai apropiate de cetățeni. La atribuirea unei responsabilități către o altă autoritate trebuie să se țină seama de amploarea și de natura sarcinii, precum și de cerințele de eficiență și economie.

4. Competențele atribuite autorităților administrației publice locale trebuie să fie, în mod normal, depline și exclusive. Ele nu pot fi puse în cauză sau limitate de către o altă autoritate centrală sau regională, decât în cazurile prevăzute de lege.

5. În cazul delegării competențelor de către o autoritate centrală sau regională, autoritățile administrației publice locale trebuie să beneficieze, pe cât posibil, de libertatea de a adapta acțiunea lor la condițiile locale.

6. Autoritățile administrației publice locale trebuie să fie consultate, pe cât posibil, în timp util și în mod adecvat, în cursul procesului de planificare și de luare a deciziilor pentru toate chestiunile care le privesc în mod direct.

Articolul 5

Protecția limitelor teritoriale ale unităților administrativ-teritoriale

Pentru orice modificare a limitelor teritoriale locale, colectivitățile locale în cauză trebuie să fie consultate în prealabil, eventual pe cale de referendum, acolo unde legea permite.

Articolul 6

Concordanța structurilor și mijloacelor administrative cu sarcinile autorităților administrației publice locale

1. Fără a aduce atingere dispozițiilor generale prevăzute de lege, autoritățile administrației publice locale trebuie să poată stabili, ele însele, structurile lor administrative interne, în vederea adaptării acestora la nevoile lor specifice și asigurării unei gestiuni eficiente.

2. Statutul personalului autorităților administrației publice locale trebuie să permită o recrutare de calitate, fondată pe principii de merit și de competență; vor fi prevăzute, în acest scop, condiții adecvate privind pregătirea, remunerarea și afirmarea profesională.

Articolul 7

Condițiile de exercitare a responsabilităților la nivel local

1. Statutul aleșilor locali trebuie să asigure liberul exercițiu al mandatului lor.
2. Acesta trebuie să permită o compensație financiară adecvată pentru cheltuielile efectuate în legătură cu exercitarea mandatului lor, precum și, dacă este cazul, o compensație adecvată pentru câștigul pierdut sau remunerații pentru munca depusă și o asigurare socială aferentă.
5. Funcțiile și activitățile incompatibile cu mandatul de ales local nu pot fi stabilite decât prin lege sau pe baza principiilor juridice fundamentale.

Articolul 8

Controlul administrativ al activității autorităților administrației publice locale

1. Orice control administrativ asupra activității autorităților administrației publice locale nu poate fi exercitat decât în formele și în cazurile prevăzute de Constituție sau de lege.
2. Orice control administrativ asupra activității autorităților administrației publice locale nu trebuie să privească, în mod normal, decât asigurarea respectării legalității și a principiilor constituționale. Controlul administrativ poate totuși să includă un control de oportunitate, exercitat de către autoritățile ierarhic superioare, în ceea ce privește sarcinile a căror executare este delegată administrației publice locale.
3. Controlul administrativ asupra activității autorităților administrației publice locale trebuie exercitat cu respectarea unei proporționalități între amploarea intervenției autorității de control și importanța intereselor pe care aceasta înțelege să le protejeze.

Articolul 9

Resursele financiare ale autorităților administrației publice locale

1. În cadrul politicii economice naționale, autoritățile administrației publice locale au dreptul la resurse proprii, suficiente, de care pot dispune în mod liber în exercitarea atribuțiilor lor.
2. Resursele financiare ale autorităților administrației publice locale trebuie să fie proporționale cu competențele prevăzute de constituție sau de lege.
3. Cel puțin o parte dintre resursele financiare ale autorităților administrației publice locale trebuie să provină din taxele și impozitele locale, al căror nivel acestea au competența să îl stabilească în limitele legale.
4. Sistemele de prelevare pe care se bazează resursele de care dispun autoritățile administrației publice locale trebuie să fie de natură suficient de diversificată și evolutivă pentru a le permite să urmeze practic, pe cât posibil, evoluția reală a costurilor exercitării competențelor acestora.
5. Protejarea unităților administrativ-teritoriale cu o situație mai grea din punct de vedere financiar necesită instituirea de proceduri de egalizare financiară sau de măsuri echivalente, destinate să corecteze efectele repartiției inegale a resurselor potențiale de finanțare, precum și a sarcinilor fiscale care le incumbă. Asemenea proceduri sau măsuri nu trebuie să restrângă libertatea de opțiune a autorităților administrației publice locale în sfera lor de competență.
6. Autoritățile administrației publice locale trebuie să fie consultate, de o manieră adecvată, asupra modalităților de repartizare a resurselor redistribuite care le revin.
7. Subvențiile alocate unităților administrativ-teritoriale trebuie, pe cât posibil, să nu fie destinate finanțării unor proiecte specifice. Alocarea de subvenții nu trebuie să aducă atingere libertății fundamentale a politicilor autorităților administrației publice locale în domeniul lor de competență.
8. În scopul finanțării cheltuielilor lor de investiții, autoritățile administrației publice locale trebuie să aibă acces, în conformitate cu legea, la piața națională a capitalurilor.

Articolul 10

Dreptul de asociere al autorităților administrației publice locale

1. Autoritățile administrației publice locale au dreptul, în exercitarea competențelor lor, de a coopera și de a se asocia, în condițiile legii, cu alte autorități ale administrației publice locale, pentru realizarea de sarcini de interes comun.

2. Dreptul autorităților administrației publice locale de a adera la o asociație pentru protecția și promovarea intereselor lor comune și acela de a adera la o asociație internațională de autorități administrative publice locale trebuie să fie recunoscut în fiecare Stat.

3. Autoritățile administrației publice locale pot să coopereze, în condițiile prevăzute de lege, cu autoritățile administrației publice locale ale altor State.

Articolul 11

Protecția legală a autonomiei locale

Autoritățile administrației publice locale trebuie să dispună de dreptul de a se adresa instanțelor judecătorești, în scopul asigurării liberului exercițiu al competențelor lor și al respectului principiilor de autonomie locală care sunt prevăzute de Constituție sau de legislația internă.

PARTEA A II-A

Dispoziții diverse

Articolul 12

Angajamente

1. Fiecare Parte contractantă se angajează să se considere legată de cel puțin 20 de paragrafe din partea I a Cartei, dintre care cel puțin zece, alese dintre paragrafele următoare:

- articolul 2
- articolul 3 paragrafele 1 și 2
- articolul 4 paragrafele 1, 2 și 4
- articolul 5
- articolul 7 paragraful 1
- articolul 8 paragraful 2
- articolul 9 paragrafele 1, 2 și 3
- articolul 10 paragraful 1
- articolul 11.

2. Fiecare Parte contractantă, în momentul depunerii instrumentelor de ratificare, de acceptare sau de aprobare, notifică secretarului general al Consiliului Europei paragrafele alese în conformitate cu dispozițiile paragrafului 1 al prezentului articol.

3. Fiecare Parte contractantă poate, în orice moment ulterior, să notifice Secretarului General că se consideră legată de orice alt paragraf din prezenta Cartă, pe care ea nu l-a acceptat încă, conform dispozițiilor paragrafului 1 al prezentului articol. Aceste angajamente ulterioare vor fi considerate parte integrantă a ratificării, acceptării sau aprobării de către partea contractantă care a făcut notificarea și vor avea aceleași efecte din prima zi a lunii care urmează după expirarea unei perioade de trei luni de la data primirii notificării de către Secretarul General al Consiliului Europei.

Articolul 13

Autoritățile administrației publice locale la care se aplică Carta

Principiile de autonomie locală prevăzute în prezenta Cartă se aplică tuturor categoriilor de autorități ale administrației publice locale, care există pe teritoriul Părții contractante. Orice Parte contractantă poate, în momentul depunerii instrumentului de ratificare, de acceptare sau de aprobare, să indice categoriile la care înțelege să limiteze câmpul de aplicare sau pe care înțelege să le excludă din câmpul de aplicare a prezentei Carte. Ea

poate, de asemenea, să includă alte categorii de autorități ale administrației publice locale sau regionale în câmpul de aplicare a Cartei, pe calea notificării ulterioare către secretarul general al Consiliului Europei.

Articolul 14

Comunicarea informațiilor

Fiecare Parte contractantă transmite Secretarului General al Consiliului Europei orice informație pertinentă privitoare la prevederile legale și la alte măsuri pe care le-a luat în scopul de a se conforma dispozițiilor prezentei Carte.

PARTEA A III-A

Articolul 15

Semnare, ratificare, intrare în vigoare

1. Prezenta Cartă este deschisă spre semnare Statelor membre ale Consiliului Europei. Ea va fi supusă ratificării, acceptării sau aprobării. Instrumentele de ratificare, de acceptare sau de aprobare vor fi depuse la Secretarul General al Consiliului Europei.

2. Prezenta Cartă va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează după expirarea unei perioade de trei luni de la data la care patru State membre ale Consiliului Europei vor exprima consimțământul lor de a fi legate prin Cartă, conform dispozițiilor paragrafului precedent.

3. Pentru orice Stat membru care își va exprima ulterior consimțământul său de a fi legat de prevederile Cartei, aceasta va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează după expirarea unei perioade de trei luni de la data depunerii instrumentului de ratificare, de acceptare sau de aprobare.

Articolul 16

Clauze teritoriale

1. Orice stat poate, în momentul semnării sau în momentul depunerii instrumentelor de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, să desemneze teritoriul sau teritoriile cu privire la care se va aplica prezenta Cartă.

2. Orice stat poate, în orice moment ulterior, printr-o declarație adresată Secretarului General al Consiliului Europei, să extindă aplicarea prezentei Carte la orice teritoriu desemnat în declarație. Carta va intra în vigoare, în ceea ce privește acest teritoriu, în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de trei luni de la data primirii declarației de către Secretarul General al Consiliului Europei.

3. Orice declarație făcută în virtutea celor două paragrafe precedente poate fi retrasă, în ceea ce privește orice teritoriu desemnat prin această declarație, prin notificare adresată Secretarului General al Consiliului Europei. Retragerea va produce efecte în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de șase luni de la data primirii notificării de către Secretarul General.

Articolul 17

Denunțare

1. Nici o Parte contractantă nu poate denunța prezenta Cartă înaintea expirării unei perioade de cinci ani de la data la care Carta a intrat în vigoare în ceea ce o privește. Un preaviz de șase luni va fi notificat Secretarului General al Consiliului Europei. Această denunțare nu afectează validitatea Cartei față de celelalte Părți contractante, sub rezerva ca numărul acestora să nu fie niciodată mai mic de patru.

2. Orice Parte contractantă poate, conform dispozițiilor enunțate în paragraful precedent, să denunțe orice paragraf din partea I a Cartei pe care l-a acceptat, cu rezerva ca numărul și categoria paragrafelor de care această parte contractantă este legată să rămână conforme cu dispozițiile art. 12 paragraful 1. Orice Parte contractantă care, ca urmare a denunțării unui paragraf, nu se mai conformează dispozițiilor art. 12 paragraful 1 va fi considerată că a denunțat Carta însăși.

Articolul 18

Notificări

Secretarul General al Consiliului Europei, notifică Statelor membre ale Consiliului Europei:

- a) orice semnare;
- b) depunerea oricărui instrument de ratificare, de acceptare sau de aprobare;
- c) orice dată de intrare în vigoare a prezentei Carte, conform prevederilor art. 15 din Cartă;
- d) orice notificare primită în aplicarea prevederilor art. 12 paragrafele 2 și 3;
- e) orice notificare primită în aplicarea prevederilor art. 13;
- f) orice alt act, notificare sau declarație în legătură cu prezenta Cartă.

În considerarea celor de mai sus, subsemnații, având depline puteri în acest scop, au semnat prezenta Cartă.

Întocmită la Strasbourg la 15 octombrie 1985, în limbile franceză și engleză, ambele texte fiind egal autentice, într-un singur exemplar, care va fi depus în arhivele Consiliului Europei. Secretarul General al Consiliului Europei va transmite o copie certificată de pe aceasta fiecăruia dintre Statele membre ale Consiliului Europei.